

HET EDELE KOLFSPEL IN DE TWINTIGSTE EEUW

Met een terugblik naar de verenigingen die ik in het voorgaande "clubs" heb genoemd. Zijn in werkelijkheid "Sociëteiten". En zeer terecht. Het zijn namelijk geen organisaties, die zich het een of ander tot doel stellen en koortsachtig aan deze taak werken. Ze zijn veeleer eilanden van rust waarin de man en de vrouw (want kolf is een democratische sport) een avond per week onder vrienden kunnen zijn en zich overgeven aan een spel, dat niets anders van hen vraagt dan een volledige overgave.

Er hoeft niet getranspireerd of gehold te worden, er komen geen uitzonderlijke kracht- of behendigheidstoeren bij te pas en de oudere heeft een even grote kans als de jongere.

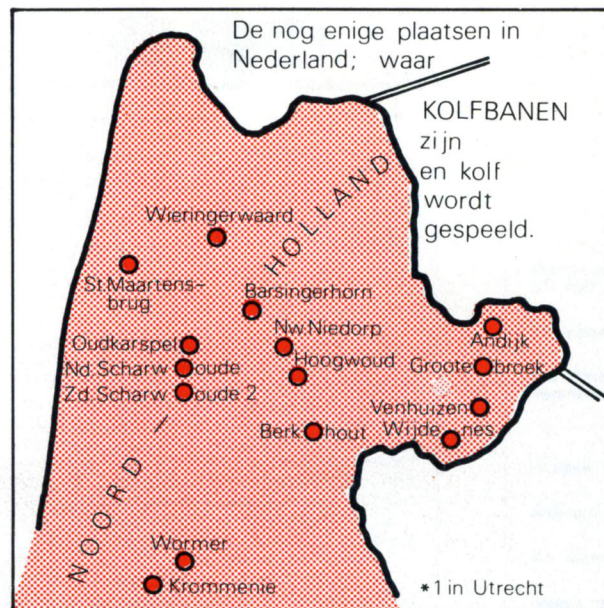
De sociëteiten maken het, door de aard van het spel, zelfs niet waarschijnlijk, dat men het grootste deel van de avond in de kolfbaan doorbrengt. Het aantal aanwezigen op een avond bedraagt doorgaans ongeveer twintig, waarvan niet meer dan drie personen tegelijk kunnen kolfven. De anderen kaarten, biljarten, praten met elkaar of zitten langs de kant van de baan en kijken naar het kolfspel.

Het is zeer duidelijk dat deze sport zéér modern is. Ware zij niet omstreeks 1390 ontstaan, dan zou zij alsnog moeten worden uitgevonden. Datgene wat het kolfven ons op recreatief gebied te bieden heeft, komt namelijk precies tegemoet aan dat, waar onze gekwelde lichamen en geesten om smeken.

Het is een sport, die niet eist maar slechts geeft. Een sport in een sfeer, die men zich zou kunnen voorstellen als een koel, rimpeloos meer. Op de avonden van de "sociëteit" laten de leden zich er in wegglijden en duiken de volgende morgen verkwikt en verjongd weer op in de maatschappij.

Het zou kunnen, dat dit het begin is van een tweede bloeiperiode van het kolfspel, want de uitzonderlijke eigenschappen van deze sport, zijn bezig steeds meer bekendheid te krijgen.

Als deze voorspelling uitkomt, zal het niet zijn omdat Nederland behoefte heeft aan een nieuwe sport, maar omdat het verlangen naar een sociëteit bij zoveel mensen levend is geworden. En er is geen mooiere aanleiding voor het stichten van een sociëteit denkbaar, dan de wens om het edele kolfspel te beoefenen.

KOLVEN

een Oud-Hollands
spel uit de
veertiende eeuw

NEDERLANDSE
KOLFBOND
opgericht

13 mei

1885

KOLVEN: Een oude sport met toekomst !

JAARTALLEN

- 1390:** Albrecht van Beieren, regent over Holland, Zeeland en Henegouwen, geeft de Haarlemmers „ten eeuwigen dage” een stuk grond ten geschenke aan de Haarlemmerhout om daar te kolven.
- 1398:** Dezelfde Albrecht staat de inwoners van Brielle toe „te caetsen ende de bal metten colven te slaen buten der vesten.”
- 1587:** De stad Utrecht vaardigt een resolutie uit, waarbij het verboden wordt om tijdens de predikatie te kolven, vanwege het „razen en tieren” waarmee dit gepaard ging.
- 1771:** De eerste overdekte banen (80 x 20 voet) worden gebouwd.
- 1792:** In Leiden zijn zesenvertig, in Rotterdam drieënvijftig, in Utrecht eenentwintig en in Amsterdam zelfs tweehonderdzesentien kolfbanen.
- 1841:** De eerste waarschuwingen tegen een verdwijnen van de kolfsport worden gepubliceerd.
- 1850:** Dordrecht is kolfcentrum voor rijke handelslieden. Ze drinken Rijnwijn en eten beschuit met oude kaas.
- 1869:** Gilles Dionysius Jacobus Schotel schrijft zijn „Maatschappelijk Leven onzer Voorvaders in de Zeventiende Eeuw”, waarin een historisch overzicht van de kolfsport voorkomt.
- 1880:** De algemene verwachting is, dat het kolfspel binnen vijf jaar geheel verdwenen zal zijn.
- 1884:** Dr. G. C. van Balen Blanken heeft de leiding bij een kolfvedstrijd van de sociëteit „De 4 Enen” te Spanbroek. Hij oppert daar het denkbeeld een Nederlandse Kolfbond op te richten.
- 1885:** De Nederlandse Kolfbond wordt opgericht in het lokaal van „Keer Niet” te Haarlem. Negen sociëteiten sluiten zich aan, drie daarvan bestaan nu nog en zijn dus ouder dan de bond. Het zijn „De 4 Enen” (Spanbroek), „Op Maat” (Zuid-scharwoude) en „Over de helft” (Nieuwe Niedorp).

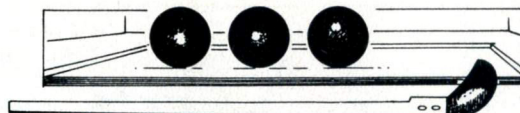
Toen in 1885 de Nederlandse Kolfbond werd opgericht, leek de kolfsport vrijwel ter ziele te zijn. Het is de onschatbare verdienste van dr. G. C. van Balen Blanken geweest, dat hij bijtijds begreep heeft, dat hier kunstmatige ademhaling moest worden toegepast. Hij was een bekwaam organisator en bracht de resten van de kolfsport bijeen in het verband van een sportorganisatie: de Nederlandse Kolfbond.

Zonder dit ingrijpen hadden wij het kolven op dit ogenblik zonder twijfel alleen nog uit de geschiedenisboeken gekend. Want voetbal, wielrennen en andere sensationele nieuwigheden, verdrongen deze sportieve recreatie bijna volledig. De clubs hadden bovendien het nadeel, dat ze automatisch moesten verdwijnen als hun ledental beneden een bepaalde grens zakte - dan was de zaak namelijk niet meer interessant

voor de caféhouder in wiens pand de kolfbaan gevestigd was. Ontelbaar zijn de gymnastiekzalen, dansgelegenheden en toneelzaaltjes op het platteland, die bij nadere beschouwing omgebouwde kolfbanen zouden blijken te zijn.

Er zijn nog 17 kolfbanen waarvan 33 clubs gebruik maken die gezamenlijk zevenhonderd leden tellen. Veruit het grootste deel van de aangesloten leden is actief kolver (ster).

Kolven wordt beschouwd als een voorloper van de golfsport. Wie iets weet van de geschiedschrijving van de sport weet hoe gemakkelijk dergelijke conclusies getrokken worden. Ze zijn zelden juist. Sporten als golf, kolven, voetbal, atletiek, handbal, enz. hebben een zó voor de hand liggende bewegingstechniek en liggen zózeer ver-

ankerd in het wezen van de "spelende mens", dat ze waarschijnlijk op honderd verschillende data door duizend verschillende mensen zijn "uitgevonden".

Bij het kolfspel staat de speler met zijn voeten op dezelfde grond waarop de bal zich voortbeweegt. Zijn relatie tot de voorwerpen in de baan is zeer nauw. Hij kan, als hij dat wil, zelfs met de geslagen bal meelopen en hem in het geheim aanmoedigen, bedreigen of vermanen. De kolfspeler doet namelijk het volgende.

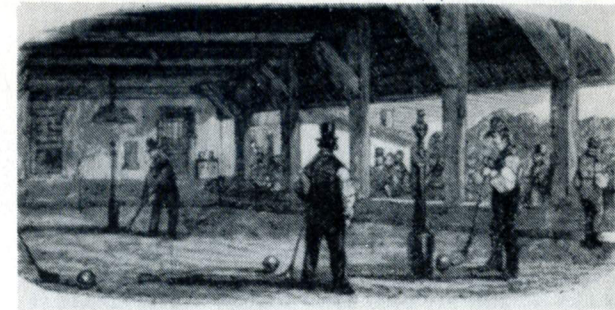
Hij slaat met zijn kolfklok de gummie of sajetal uiterst zacht en beheerst naar de achterpaal (eerste slag "Uitslag"). Daarna volgt hij de balbaan met een onbewogen gezicht, maar zijn ogen hebben een bemoeiende, hopen afsmekende uitdrukking.

Want als er geslagen is, is er niets meer aan te doen. Terwijl de bal zich voortbeweegt en de achterpaal raakt, mag men een "Trekbal" nemen (tweede slag "Opslag"). Soms mist hij de paal en rolt hij door.

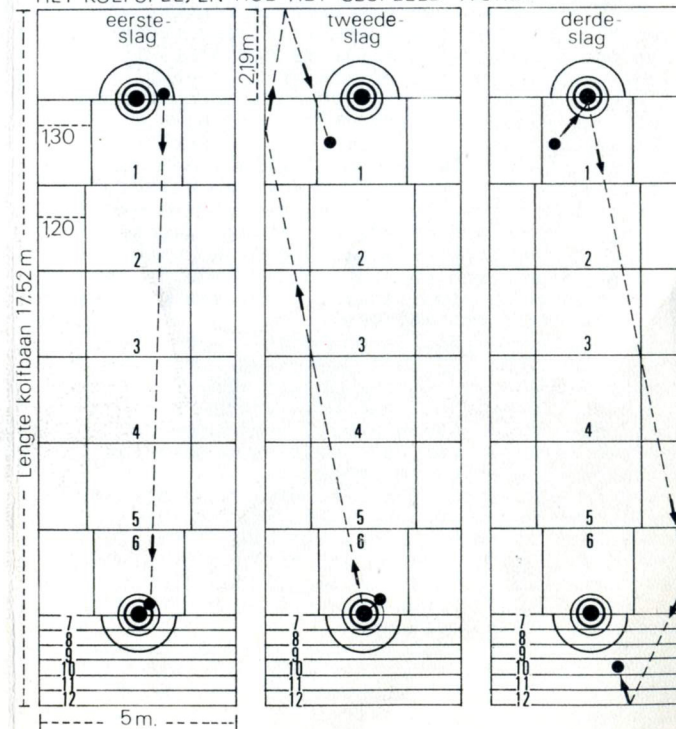
Hier werpt de bal zijn eigen vragen op. Soms wil hij, en blijft hij in een ideale positie liggen, terwijl hij eerst iets anders van plan scheen te zijn. Soms doet hij iets onmogelijks en blijft pal achter de paal liggen (een kasbal). In beide gevallen moet men nu proberen de bal waar hij is blijven liggen zo zien te slaan (tweede slag "Opslag") dat hij de achterpaal raakt en terug rolt naar de voorpaal, hierbij is van groot belang dat deze opslag beheerst wordt uitgevoerd, zodat de bal weer in een ideale positie voor de paal komt te liggen. Nu vervolgens de (derde slag "Puntenslag") gegeven zoals is gedaan bij de opslag. Bij deze puntenslag lijkt hij soms te vertrekken met een grote belofte voor een hoge score, maar blijft dan toch liggen in vak zes, zeven of acht.

Ook kan hij hierbij de achterpaal raken wat dan tien punten geeft. Maar het mooiste is natuurlijk als hij in de elf of de twaalf komt te liggen, want dat geeft de meeste punten.

KOLFBAAN UIT VROEGERE JAREN (op een lemenbaan)

HET KOLFSPEL, EN HOE HET GESPEELD WORDT

Het hoogste aantal punten dat geslagen kan worden is $5 \times 12 = 60$ punten. Maar mist hij met zijn bal de paal bij de opslag of puntenslag, dan heeft hij een poedel geslagen, dus niets. Een partij bestaat uit vijf van bovengenoemde handelingen, en wordt gespeeld met 3 pers.